

Model četverostruke i peterostruke uzvojnice (spirale) i organizacije civilnog društva

(Quadruple i Quintuple helix model i OCD)

Sanja Maleković,
Institut za razvoj i međunarodne odnose (IRMO)
24. svibanj 2021.

Sadržaj

- **Razvoj i konceptualni međuodnosi modela (znanja)**
- **Podsistemi modela**
- ***Quadruple i quintuple helix* modeli - novi oblici upravljanja i uloga OCD**
- **Ograničenja za djelovanje OCD**
- **Primjer pilot projekta društvenog poduzetništva**
- **Kako do novih oblika upravljanja koji će pospješiti rješavanje ograničenja?**
- **Zaključno**

„Radosti” s terminima ☹ i ☺

- Helix/heliks
- Uzvojnica
- Elipsa
- Spirala
- Krug
- Podsystem

Razvoj i konceptualni međuodnosi modela (znanja) (1)

Pozadina za razvoj modela - jačanje partnerstva među ključnim sudionicima/sektorima s ciljem **poticanja inovacija i razvoja društva i gospodarstva (EKONOMIJA ZNANJA, DRUŠTVO ZNANJA)**

- **TRIPLE HELIX – Osnovu djelotvornog inoviranja čini suradnja**
 - Sveučilišta/akademske zajednice
 - gospodarstva/industrije
 - vlade (sve razine), *Carayannis & Campbell, 2006.* (prva promišljanja 1995.)
- **QUADRUPLE HELIX – dodana je četvrta uzvojnica (podsystem): DRUŠTVO/ CIVILNO DRUŠTVO**, uključujući medije (kako bi se osigurala javna podrška novim strategijama/politikama), *Carayannis & Campbell, 2012.*

Razvoj i konceptualni međuodnosi modela (znanja) (2)

QUINTUPLE HELIX – dodan je peti podsistem:

PRIRODNO OKRUŽENJE

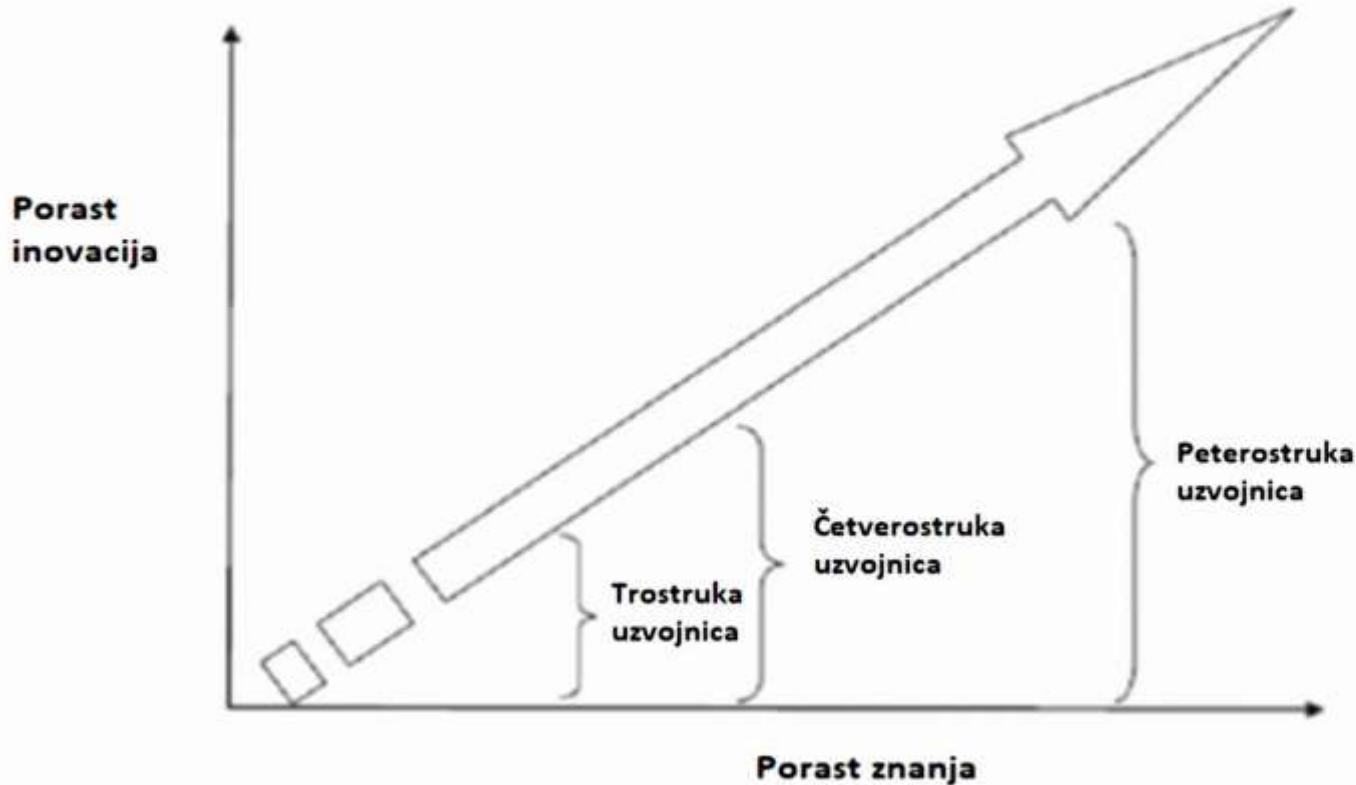
- Znanje se stvara, transformira i kruži u smislu inputa i outputa na način koji utječe na prirodno okruženje
- ključne su **društvene i ekološke interakcije** što podrazumijeva da se model može koristiti na interdisciplinarnan i transdisciplinarnan način kako bi se osigurao **ODRŽIVI RAZVOJ**
- Svaki helix ima na raspolaganju resurs društvenog i znanstvenog značaja, tj. slijedeće „kapitale“:

- ljudski, ekonomski, prirodni, socijalni,
- informacijski, politički, legalni i
- KAPITAL ODNOSA

Zajednički razvoj i ko-evolucija proizvodnje znanja i inovacijskih sustava – (od *triple* do *quintuple helixa*)

Zajednički razvoj i ko-evaluacija naprednih sustava znanja i inovacijskih sustava - napredovanje od trostruke prema peterostrukoj uzvojnici

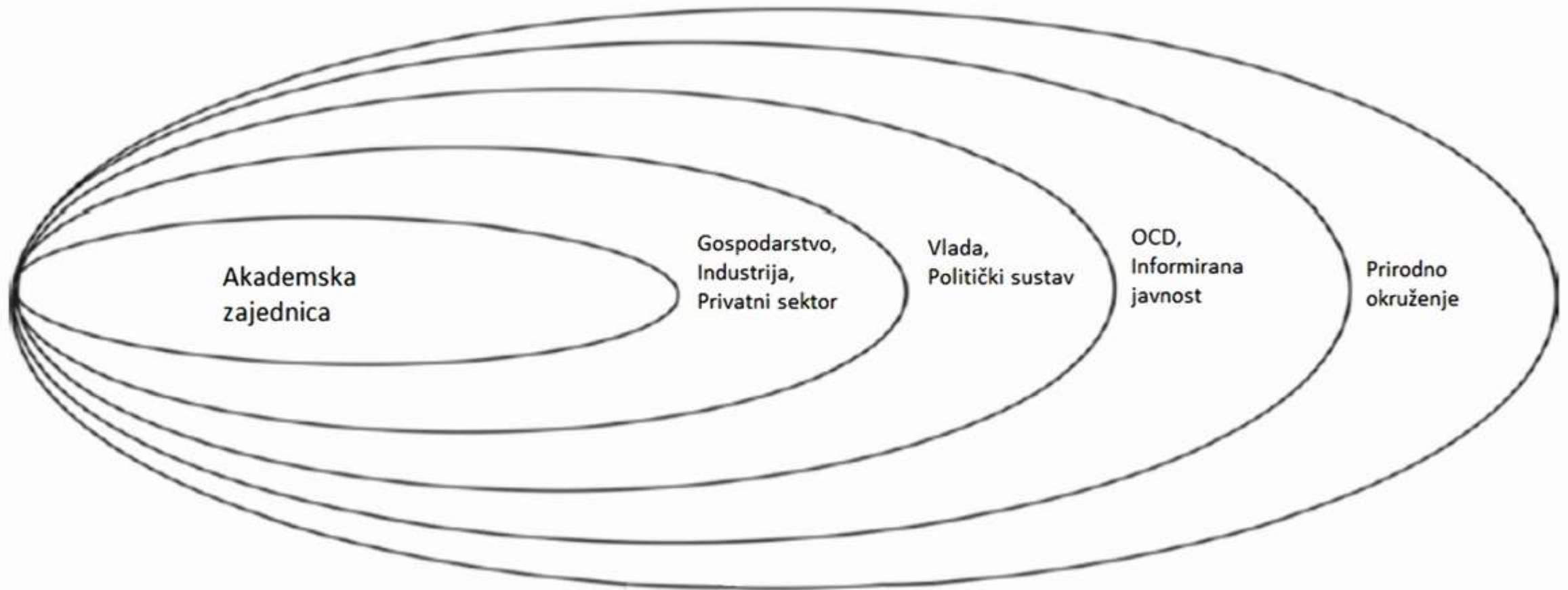

Triple helix : suradnja sveučilišta, gospodarstva i vlade

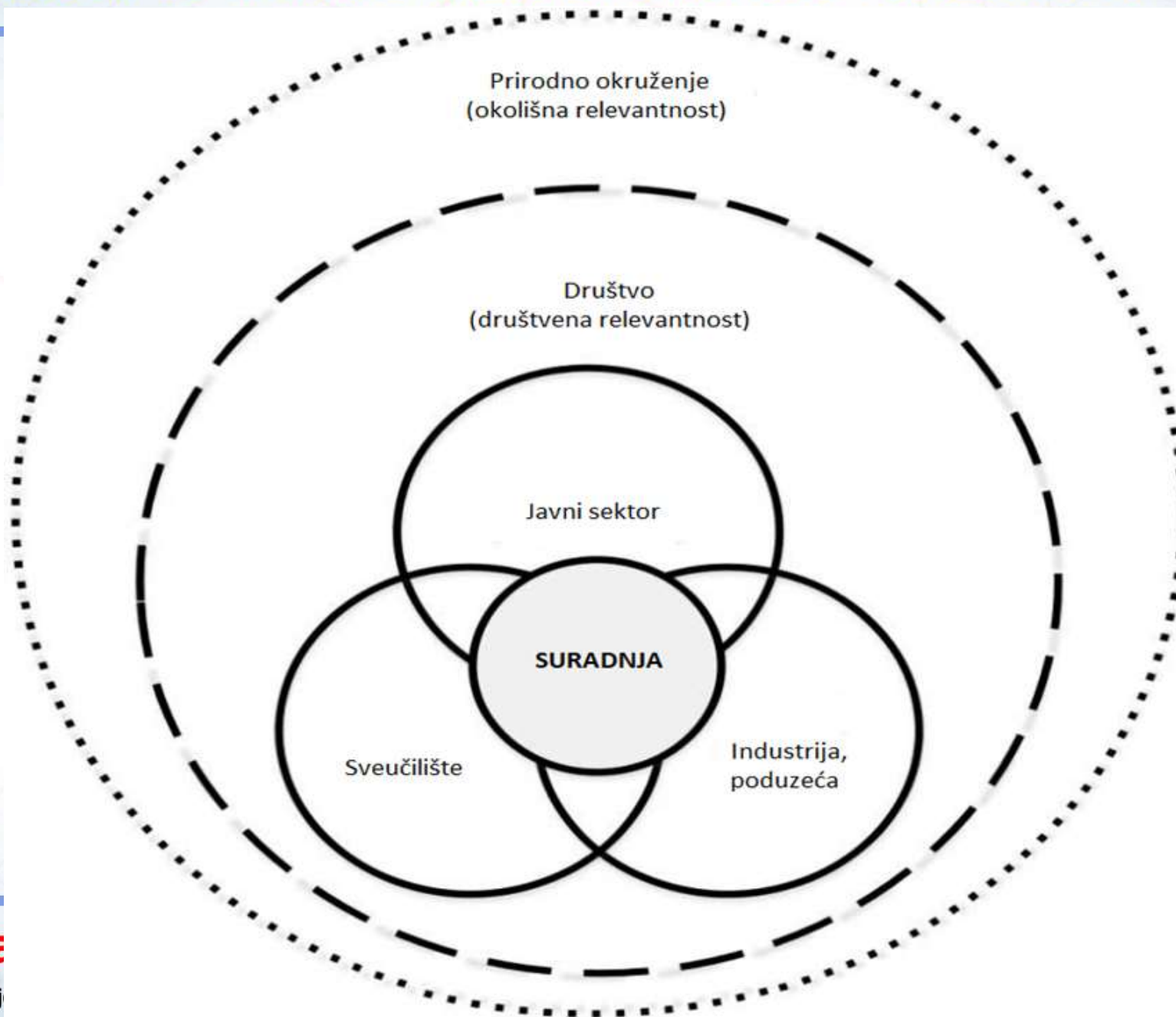
Quadruple helix: Obrazovana i informirana javnost i civilno društvo

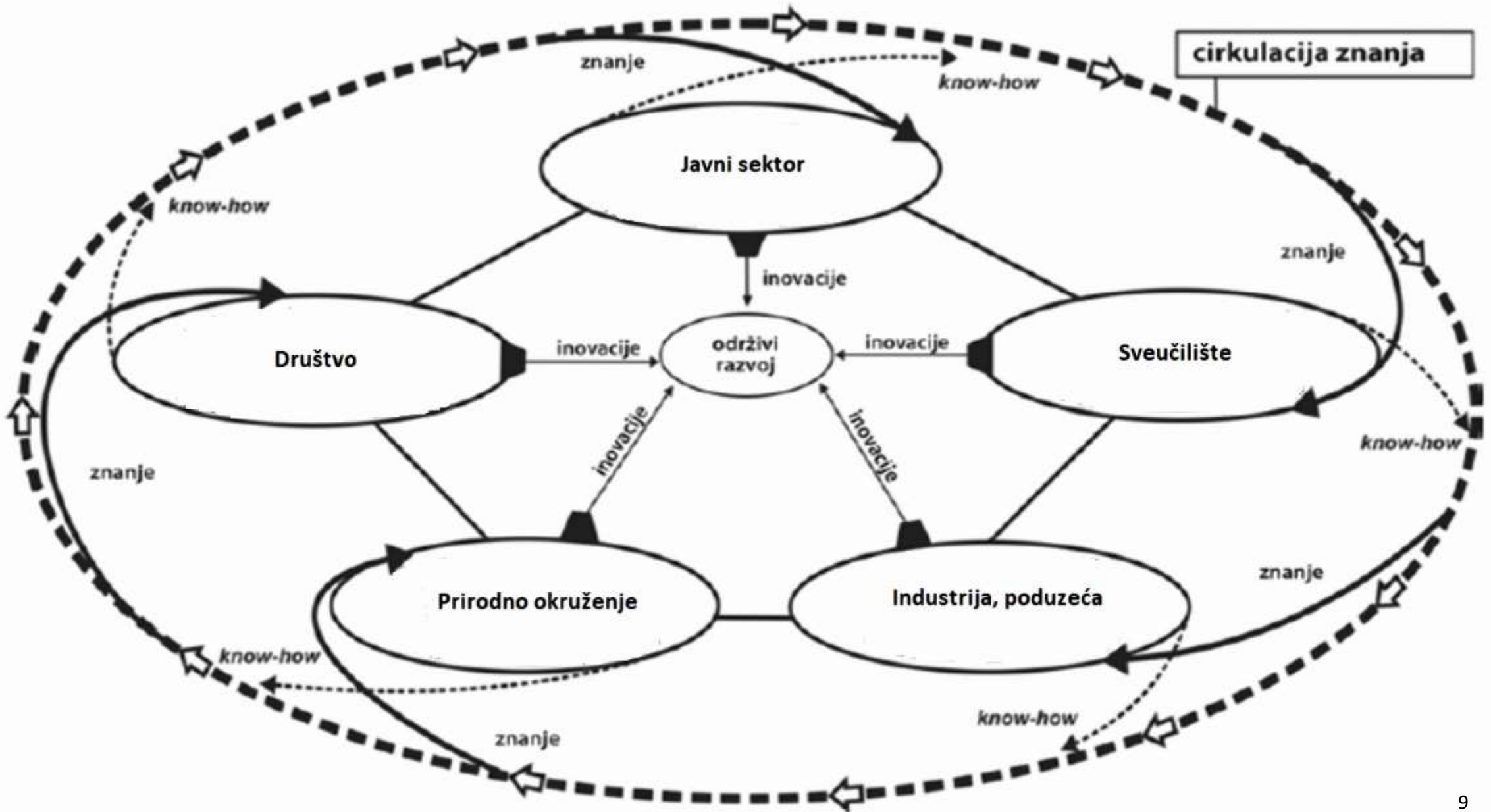
Quintuple helix: Prirodno okruženje

Model peterostruke uzvojnice (*quintuple helix*) PODSISTEMI (1)

.....(2)

Quadruple i quintuple helix modeli - novi oblici upravljanja i uloga OCD

Poveznica ovih modela i OCD

- nepovoljne okolnosti u društvu nisu umanjile očekivanja građana
- traže se nova rješenja/pristupi/ modeli održivog razvoja društva
- pritisci za iznalaženjem najboljih rješenja koja **podišu kvalitetu življenja u lok. zajednici** sve izraženiji
- uz sve goruće razvojne probleme koje javni sektor ne rješava – uloga OCD sve naglašenija – poglavito na **lokalnoj razini – NAJBOLJE POZNAVANJE POTREBA!**
- zamjetan nedostatak razumijevanja ključnih **razvojnih potencijala** i problema na svim razinama te kako ih rješavati (monosektorski pristup ☹)

novi oblici **ODRŽIVOG** upravljanja razvojem dodatno naglašavaju ulogu OCD - **obuhvaćeni ključnim prioritetom u svim Planovima razvoja županija!**

Trenutna ograničenja za djelovanje OCD – nalazi iz 6 županija (VPŽ, DNŽ, BBŽ, PSŽ, BPŽ, OBŽ)

- Slaba koordinacija, praćenje i rješavanje potreba/izazova OCD
- slaba suradnja sa akademskom zajednicom, gospodarstvom ali i sa JLPS i nacion. razinom!
- slabi kapaciteti (NE samo za pripremu i provedbu EU projekata!)
- slaba suradnja OCD (pogotovo s onima iz drugih Županija te inozemstva))
 - UMREŽAVANJE izgubilo prvobitni sjaj?? ☹️ (slučaj GZ i Pule)
- nedovoljno praćenje vanjskih iskustava te povezivanje sa OCD iz EU zemalja
- nedostatno financiranje ali i vrednovanje rezultata (nadovezano!)
- prostorni problemi i slaba opremljenost udruga

ZADRUGE – POSEBNA PRIČA

unatoč izazovima, dio OCD ostvaruje

- vidljive rezultate na EU i dr. projektima
- rezultate na relevantnim temama za društvo
 - socijalne inovacije
 - uključiv razvoj
 - zelene teme i dr.

- konkretne utjecaje za dobrobit zajednice i u potresom pogođenim područjima koje su često prezentirane u medijima

OGLEDNI PRIMJER - pilot projekt inkluzivne farme - Udruga osoba s invaliditetom SM Županije i parter, Društvo za socijalnu ekologiju Zeleno (1)

- **inovativan primjer** pružanja psihosocijalne podrške
- jačanje **socijalne uključenosti** osoba s invaliditetom (OSI)
- **neformalni oblici obrazovanja** i jačanje osobnih kompetencija
- omogućen boravak djece i mladih OSI u prirodi, jačanje soc. uključenosti i kompetencija za preradu, obradu i pripremu povrća, voća i aromatičnog bilja
- **inkluzivno volontiranje**
- **suradnja s nizom dionika**
- **studijsko putovanje u NL**

...projekt inkluzivne farme (2)

- unapređenje životnih vještina, smanjenje nezaposlenosti
- stvaranje preduvjeta za ravnopravno sudjelovanje u društvu i neovisan život

VAŽNOST ESF !

UNAPREĐENJE ŽIVOTA ZAJEDNICA!

OTVORENA PITANJA:

- KAKO uključiti OCD za **iskorištavanje postojećeg razvojnog potencijala?**
- **KAKO POSTIĆI** da **subjekti iz 4 uzvojnice djelotvornije i učinkovitije surađuju?** (bolju koordinaciju, s najmanjim utroškom resursa, optimalnim rezultatima za sve uključene?)
- KAKO replicirati uspješna iskustva iz EU ali i RH?
- KAKO iskoristiti **EU sredstva?** (ali, i izaći iz kruga ovisnosti o njima!)
- KAKO uključiti OCD u **nove razvojne teme, relevantne za društvo?**
- KAKO osigurati **održivost rezultata projekata?**
- KAKO osigurati maksimalno očuvanje prirodnog okruženja?

KAKO POTICATI RAZVOJNE PROMJENE KROZ INOVATIVNIJE I DJELOTVORNIJE UPRAVLJANJE - KROZ UKLJUČIVANJE OCD/DP?

Kako do novih oblika upravljanja koji će pospješiti rješavanje ograničenja?

RJEŠAVANJE SPOMENUTIH OGRANIČENJA I NAVEDENIH PITANJA – VEZANO JE ZA QUINTUPLE HELIX MODEL !

- **novi pristupi upravljanju** koji naglašavaju ulogu OCD, građana
- EU iskustva - značajno je bilo **formiranje koordinacijskih** tijela koja su, uz ključne javne aktere, uključivala i predstavnike zainteresiranih skupina, stručnjake, građane i dr.
- izgradnja novog okvira socijalne vladavine ukorijenjene u zajednicama, a što će pomoći u proizvodnji soc. kapitala, nužnog za nastanak soc. inovacija i DP (G.Bežovan, 2021.)

Omogućavanje participativnog upravljanja, jer nova rješenja se kreiraju „sa“ građanima - važnost **DRUŠTVENIH INOVACIJA** - otvaraju prostor za civilno angažiranje, kreativnost i koheziju i **STVARANJE NOVOG ZNANJA**

Zaključno

(1)

- drugačije sagledavanje **odnosa između svih aktera** uvođenje kreativnih i inovativnih rješenja → **KAPITAL ODNOSA!**
- **omogućavanje OCD i DP-ima da utječu na lokalno donošenje odluka** uz aktiviranje u proizvodnji usluga osnažiti participativno upravljanje!
- **MODELI HELIXA** – u slučaju OCD i DP u cjelini - razmatrati u smislu poticanja sudjelovanja i suradnje svih ključnih subjekata kako bi se osiguralo:
 - **snažniji protok i transfer znanja i iskustva** s ciljem pospješivanja društvenih inovacija kroz stalne rasprave i zajedničko preispitivanje
 - **snažna interakcija svih dionika** usmjerena na **POTICANJE RAZVOJNIH PROMJENA**

Zaključno

(2)

- poticanje **lokalnog sustava upravljanja – supsidijarnost**, pristup razvoju „odozdo“ -
- lokalno sudjelovanje u svim projektima!
- **jačanje kapaciteta i suradnje OCD** kao i suradnje sa stručnjacima, gospodarstvom i ključnim dionicima
- postizanje optimalne
 - **djelotvornosti i**
 - **učinkovitosti njihova rada**
- sustavno uvođenje **VREDNOVANJA UČINAKA** (povjerenje financijera 😊)

Zaključno

(3)

- ostvarivanje **RELEVANTNIH REZULTATA ZA DRUŠTVO I GOSPODARSTVO**
- jačanje **vidljivosti**
- usmjerenost na nove teme – uključujući **OTPORNOST** (*resilience*)
- **UZ MAKSIMALNO UVAŽAVANJE PRIRODNOG OKRUŽENJA I ODRŽIVOG RAZVOJA**

SVAKI OD PRETHODNIH NAVODA IMA SVOJU POVEZNICU NA JEDNU OD UZVOJNICA/HELIXA! 😊

HVALA NA POZORNOSTI!

POVEZANOST

PARTICIPACIJA

INOVACIJE